

Nr 35.

Ankom till riksdagens kansli den 30 april 1923 kl. 2 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om begränsning av den myckenhet brännvin, som må framställas i sammanhang med pressjästberedning.

I en den 16 mars 1923 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 188, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande

Förslag

till

förordning om begränsning av den myckenhet brännvin, som må framställas i sammanhang med pressjästberedning.

Häri genom förordnas, som följer:

1 §.

I sammanhang med pressjästberedning må brännvin framställas till en myckenhet av sammanlagt högst 4,500,000 liter av normalstyrka för helt tillverkningsår räknat.

2 §.

Kungl. Maj:t fastställer årligen före den 1 september för varje jästfabrik den andel av den i 1 § omförmälda myckenhet brännvin, som under påföljande tillverkningsår må vid fabriken tillverkas.

Ansökan för ändamål, som nu sagts, skall vara av fabrikant till Kungl. Maj:t inlämnad före utgången av juli månad.

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 7 saml. 23 häft. (Nr 35.)

3 §.

På kontrollstyrelsen ankommer att utfärda de särskilda kontrollföreskrifter, som må finnas erforderliga för övervakande därav, att tillverkning av brännvin vid jästfabrik icke sker till större myckenhet än som för fabriken fastställts.

4 §.

Tillverkas vid jästfabrik större myckenhet brännvin än den enligt 2 § fastställda, vare straffet böter från och med femhundra till och med tiotusen kronor.

5 §.

Böter, som enligt denna förordning ådömas, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

6 §.

Åtal för förseelse mot denna förordning anställas av vederbörande allmänna åklagare.

Åtal skall anhängiggöras vid allmän domstol.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, varom nu är sagt, fortsätter samma förseelse, skall, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, fällas till de böter, som för dylik förseelse äro bestämda.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1923; dock att vad i 2 § stadgas skall tillämpas redan före nämnda dag. Förordningen upphör att gälla den 30 september 1924.

Utskottet.

Gällande inskränkningar i rätten att vid jästfabrik tillverka brännvin.

Enligt 2 § 2 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin må jämväl under månaderna maj—september, då brännvinstillverkning i allmänhet icke är tillåten, sådan tillverkning äga rum i sammanhang med prässjästberedning under de särskilda villkor, Kungl. Maj:t prövar erforderliga. I sådant hänseende har i 35 § av ordningsstadgan den 3 april 1908 för brännvinsbrännerierna i riket föreskrivits, att tillverkning av brännvin i samband med beredning av

jäst under nämnda tid må ske endast för tillvaratagande av den vid jästberedningen såsom biprodukt uppkomna alkoholen samt under villkor att vid bränneriet under föregående tillverkningstid från den 1 oktober till den 1 maj blivit tillverkade minst 20,000 kilogram ren jäst. Därjämte har stadgats, att tillverkningen under tiden mellan den 1 maj och den 1 oktober skall så bedrivas, att kvantiteten ren jäst uppgår till minst 25 kilogram eller vid bränneri, där melass användes såsom råämne, till minst 45 kilogram för varje hektoliter brännvin av normalstyrka.

Dessa inskränkningar i rätten att vid jästfabrik tillverka brännvin hava föreskrivits till förebyggande av, att brännvinsproduktion göres till egentligt föremål för sådan fabriks verksamhet.

I skrivelse den 29 december 1922 till Kungl. Maj:t har kontrollstyrelsen framhållit, bland annat, att utbytet av brännvin vid jästfabrikationen i förhållande till kvantiteten av tillverkad jäst under de senaste åren avsevärt stigit, samt med anledning därav gjort framställning i syfte att i brännvinstillverkningsförordningen måtte intagas föreskrifter om ett visst, högsta tillåtet utbyte av brännvin för varje ett hundra kilogram jäst, som tillverkades, oberoende av den tid under vilken tillverkningen ägde rum.

Framställning av kontrollstyrelsen.

Till stöd för denna framställning har styrelsen anfört, bland annat, följande. De fullkomnade metoder för tillverkning av jäst, vilka numera användas, medförde icke tillnärmelsevis så stort utbyte av brännvin som det enligt ovannämnda ordningsstadga högst medgivna. Brännvinsutbytet hade jämväl efter hand sjunkit och hade för tillverkningsåret 1 oktober 1916—30 september 1917 utgjort i medeltal för rikets samtliga jästfabriker 102 liter per 100 kilogram ren jäst. Därefter hade emellertid utbytestalet stigit, så att detsamma för tillverkningsåret 1 oktober 1921—30 september 1922 utgjort 147 liter per 100 kilogram ren jäst, vilket förhållande kunde antagas bero på, att det pris, som under de senare åren erhållits för brännvinet, uppmuntrat jästfabrikanterna att öka brännvinsutbytet. Den tillverkade kvantiteten jästbrännvin, som under åren 1911—1918 i genomsnitt utgjort omkring 4,000,000 liter, hade under tillverkningsåret 1921—1922 stigit till omkring 8,200,000 liter. Enligt av kontrollstyrelsen verkställda beräkningar kunde en kvantitet av 75 liter brännvin per 100 kilogram ren jäst anses såsom fullt skäligen utbyte.

Propositionen.

Till omförmälda statsrådsprotokoll har föredragande departementschefen anført, att, enligt till honom lämnade upplysningar, jästproduktionen för tillverkningsåret 1 oktober 1923—30 september 1924 kunde beräknas komma att uppgå till 5,800,000 kilogram. Då utbytet av brännvin per 100 kilogram jäst syntes böra beräknas till mellan 75 och 80 liter, har departementschefen utgått från, att högre kvantitet jästbrännvin icke skulle behöva framställas under sistnämnda tillverkningsår än 4,500,000 liter. I enlighet härmed har i propositionen föreslagits, att under ifrågavarande tillverkningsår icke högre kvantitet jästbrännvin än 4,500,000 liter skulle få framställas.

Beträffande grunderna för fördelningen mellan de särskilda jästfabrikerna av berörda maximikvantitet har departementschefen till nämnda statsrådsprotokoll anført följande. Bestämmelserna kunde lämpligen givas den form, att i Kungl. Maj:ts hand lades att bestämma fördelningen på de särskilda jästfabrikerna, varvid Kungl. Maj:t borde taga all skälig hänsyn till frivillig överenskommelse om fördelning mellan de olika fabrikerna av den fastställda maximikvantiteten. Kunde enighet fabrikerna emellan icke vinnas, hade Kungl. Maj:t att träffa sitt avgörande under hänsynstagande till jästproduktionens storlek vid respektive fabriker och övriga på frågan inverkan omständigheter. I överensstämmelse med dessa synpunkter vore det förslag, som departementschefen funnit sig böra förorda till antagande, utarbetat.

Utskottets yttrande.

Med hänsyn till ovan anförda omständigheter och då det vid pressjästberedning framkomna brännvinet kvalitativt icke torde vara fullt jämförbart med brännvin, som framställts genom andra tillverkningsmetoder, har det synts utskottet angeläget, att uttryckliga lagbestämmelser meddelas, som för jästfabrikerna omöjliggöra ett bedrivande av fabrikationen på sådant sätt, att högre utbyte av brännvin erhålles än vad som med användande av rationella tillverkningsmetoder kan anses nödvändigt. Då detta syfte bör kunna för nästkommande tillverkningsår vinnas genom begränsning av den kvantitet jästbrännvin, som därunder skulle få tillverkas, till 4,500,000 liter samt därvid en viss marginal uppåt lämnats till förekommande av att jästfabrikanterna genom mera omfattande omläggningar av fabrikationen skulle åsamkas kostnader, har utskottet icke haft något att erinra mot de föreslagna bestämmelserna.

De grunder för fördelning mellan jästfabrikerna av berörda maximikvantitet, som enligt vad i statsrådsprotokollet anförts skulle komma till användning, har utskottet funnit väl avvägda.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 188, antaga ovan införda förslag till förordning om begränsning av den myckenhet brännvin, som må framställas i sammanhang med pressjästberedning.

Stockholm den 30 april 1923.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Närvarande: herrar *Röing, Gustaf Nilsson*, Antonsson, Rune*, Jönsson i Boa*, Lithander*, Sköld*, Johansson i Kälkebo*, Henrikson, Alexis Björkman, Vennersten, Carlsson i Ystad*, Ericson i Obergå*, Carlsson i Gävle*, Johan Bergman, Uddenberg i Karlskoga*, Lövgren i Nyborg, Jönsson i Fridhill* och Björklund*.*

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

Reservationer:

av herr *Lithander*, som yrkat avslag å propositionen; samt
av herr *Vennersten*.